

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1882.

Kolozsvár, szerda, február 15

Tizenkettődik évfolyam.

BUDAPEST, 1882. február 12.

n—. Az ellenzék most midőn a hitel a delegációk által a délszláv lázadás leverésére meg van szavazva, s hadsapa-ink mind Krivoschieben mind Herzegovinában erőteljesen megkezdték operatívát, éles filippikákat írat lapjai által az Andrassy által inaugurált occupationális politika ellen, s nem fogy ki sötét jóslataiból, melyek annak rossz következményeiről szólnak.

Nem baj. Rég tudjuk már, hogy az ellenzéknek a mint nincs belügyi eszméje, úgy nincs külpolitikája sem, esetről-esetre ötletekből táplálja a kormány ellen indított vádaskodásait. E vádaskodások daczára ismét csak azt valljuk, hogy ama két tartomány occupatiója szükséges volt, s hogy annak birtokaránk nézve elhatározó értékű.

De ennek bizonyítására később jövünk. Az ellenzék ellenbizonyítéknak hozza fel a mostani lázadást. De hát ez helyi jellegű s minden tény arra mutat, hogy ilyen marad továbbra is leveretése. S nem is a rossz kormányzat, súlyos adók képezték a lázadás főokát, ámbár az is bizonyos, hogy sem a kormányzat oly jó sem az adózás oly könnyű nem volt, hogy e rakoncátlan népet sorsával kibékíthette volna, mert ennek eszményképe az anarchia s az addó nemfizetés. De hogy az adóviszonyok olyanok voltak, mint a milyenek, abban jó részt az ellenzék azon elfogadott követelése volt a hibás, hogy e tartományok közigazgatási költségeit ugyanezen tartományok jövedelmei fedezzék; e miatt volt terhes ott az addó, s aránylag kevés a közigazgatási eredmény.

Azonban erről beszélni is felesleges, mert e népek eszménye semmikép sem állik össze a civilizáció követelményeivel, s a nyugatról közzétű importált műveltségi irány hatalmi képviselői ellen így is, úgy is fellázadt volna, mert a lázadást most is azon elemek idézték föl, melyeknek létezésük a forradalom. Ez elemek egészen sajátos speciest képeznek, mely csak a Balkán félszigeten terem. Ennek a fajnak ép olyan megszokott foglalkozása a rablás, harcz, zendülés, mint más előhaladottabb népek a kézi munka, vagy földművelés. A zavarban szeret élni, mert az lételének főforrása. Azért tartotta épen mindig a forradalmat ama két tartományban, míg ott a porta volt az ur, s azért használta most

A KELET TÁRCZÁJA.

A CZIVAKODÓ NÖVÉREK.

Auerbach B. beszélje.

II.

(Vége.)

A ráspolgok és reszelők tovább működtek. Ágota többször rátekintett nővérére és csodálkozott arcának különös kifejezésén. Az édes anya halála mégis sokkal inkább meghatotta a gyermeket — gondolta magában.

— Ha a toronyóra tizenkettőt üt, vagyis jobban mondva, ha a vasut fűtőjét halljuk, ismét megindítom órámat — szóló Klárka.

— Órádat? Melyiket?

— Trombitás órámat!

— Mondjad: órámat!

— Nem; az enyimet?

— Hogyan a tiedet?

— Édes istenem! hát oly feledékeny letél? Nem emlékezel-e, hogy boldogult atyánk esténként munka után ólében ringatva, gyakran így szól: Nem örömet voltam katoná, a szolgálat igen terhes volt, és mégis most, ha úgy jelenként felberek, s ha trombitásaim a riadót fújják, kétszeresen jól érzem magamat, s másik oldalra fordulva így gondolkozom: „fújjatok csak, hát! isten, már kezembem van elbucásztatom. És mikor ezt elmondta, mindig azt tette utána: vigyázz Klárka, most mindjárt előjönnek órádból a trombitások!”

— Azt csak úgy mondtad, a hogy épen egy gyermekkel szokás beszélni.

— És te magad is atyánk halála után nekem ajándékoztad a fali órát.

— Én? Lehetetlen. Ilyesmí soha sem jut-

lítottam az utjonezozást a fölkelésre. De hát akármí okozta is a lázadást, tény, hogy megvan, s most arra kell gondolnunk, hogy az minél előbb, s minél erőlyesebben elnyomassék. Ez most a feladat, s nem a vádaskodás.

De hát az ellenzéknek az a kenye-re, hogy arra mindig új meg új anyagot nyerjen, naponként azon kérdést veti fel, hogy a lázadás nem talál-e majd külföldi pártfogókra, s természetesen, hogy e kérdésre a leghatározottabb igennel siet megfellelni.

E kérdés kétségtelenül fontos, de annak igenlő megoldására nem elégségesek azon a hirlapok által emlegetett jelek, melyek az orosz panszláv egyletek működéséről, s a montenegrói nép részvételéről szólnak. A külügyminiszter a delegációk előtt a leghatározottabban kijelenti, hogy viszonyaink a külfatalmakhoz a legjobbak. Az orosz kormány sietett desavouálni Scobeev poharköszöntőjét, s Nikita montenegrói fejedelemnek a montenegrói katonaság előtt mondott beszéde, s annak fogadtatása bizonyítja, hogy Montenegro fejedelme loyális, a semlegességet fentartani, s a Montenegroiak segélyre menését megakadályozni kívánó, s hogy befolyása is elég van — minden ellenkező híresztelgetések ellenére — célzatainak megvalósítására.

Az occupationális politikát ép az igazolja, hogy miután Bosznia s Herzegovina kormányzatát az európai hatalmak ünnepléses megbízása folytán vitték át, e két tartománynak dolgai a mi belügyeinké váltak, melybe tehát külfatalomnak avatkoznia nem lehet. Ha e két tartomány még most is a porta uralma alatt volna, ez esetben is kiittott volna ott most a forradalom, de e forradalom kiütése azonnal tág kaput, jó alkalmat nyújtana azoknak, kik a keleti kérdést újra felvetni akarnák. E forradalom címzen minden hatalom beavatkozhatnék e két tartomány ügyébe, mert a beavatkozás Türökország ellenében már szokásjoggá vált. Oroszország mindenesetre beavatkoznék, s nekünk ott az orosz terveket ellenőrizni gátolni kellene. S akkor kétségtelenül a többi európai hatalmak is beavatkoznának, közös rendszabályokat hozni a forradalom okai megszüntetésére, s nekünk annál nagyobb erővel kellene őrizni határainkat, mert az európai beavatkozás könnyen az egész keleti kérdés fölgördítését eredményezhetné, mely a nagy és kíváncsú zsákmány felett könnyen „bel-

hatott eszembe, oly kevésbé, minthogy az órárgókat itt nem tartom laskának s nem főzénem be a levesbe. Ne légy tehát gyermek.

— Nem vagyok gyermek! Jól tudom, mi a jussom, ahhoz tartom magam és nem hagyom elnyomni magamat. Azt gondolod, hogy most, mivel édes anyánk meg van halva, megoszt-hatsz birtokomtól?

— Kérlek ne beszélj ilyeneket!

— Nem beszélék összevissza, és nem is követlek mást, mint tulajdonomat.

— Tulajdonodat?

— Igen, akár megesküszöm rá!

— Ne mond azt, ne hazudj!

— Nem hazudok, én nem!

— Tehát én? Lásd, ha kérted volna tő-

lem, mit tesz az bárki is? Én atengedtem volna neked részemet, de így most nem engedek egy kis szálkát sem át belőle.

— Oh anyám! — sirt Klárka. — Oh anyám, miért nem vagy velem!

— Légy nyugodt — csitította Ágota, — az árvaszéki bírák jönnek.

A bírák csakugyan beléptek és Ágota kijelentette elhatározását, hogy nem osztóznak.

— Akkor eltávoztatunk — volt rá a válasza — helybenhagyod Klárka?

— Igen, igen, de... de ez órá itt ez az enyém egyedül. Nem akarom említeni, hogy boldogult atyám mindig így szól: „a te órád!” ez csak olyan szójárás is lehetett, de ez itt, ő nekem ajándékozta az órát.

— Tréfál — jegyzé meg Ágota.

— Nem tréfálok — szóló közbe Klára és rátette kezét az órára, bízhetőleg az óra ingája ekkor megindult, a kettős ajtócska felpattant, a kis trombitások előjöttek s elfújták nótájukat.

— Ime mellettem tanuszkodnak — rikított Klárka, de Ágota félrántotta egy szekrény ajta-

lum omnium contra omnes“ féle harcmező fajulhatna.

A lázadás elnyomása az európai mandatum folytán monarchiánk belügye lett, ebbe senkinek beavatkozni joga nincs, s még kevésbé lehet kívánsága, miután monarchiánk erős, s Németországgal való szövetségében féltelmes. Miből kitetszik, hogy az occupatió nemcsak határaink biztosítása nemcsak a Balkán félszigeten levő érdekeink megóvása, hanem egyúttal ez európai békének egyik számot tevő garantiája is.

Országgyűlés.

febr. 13-án.

Rakovszky György előadó bemutatja a gazdasági bizottság jelentését; a képviselőház pénztárának január havi kiadásairól szóló kimutatást; a képviselőház február havi költségvetési előirányzatát, s végre a gazdasági bizottság véleményes jelentését a miskolci kereskedelmi és iparkamara kérvénye tárgyában. E jelentések a csütörtöki ülés napirendjére tűzöttek ki.

Következett a napirend: a vallás- és közoktatási miniszterium költségvetésének tárgyalása.

Orbán Balázs beszél a tanítók nyomóról, sokalja a tanfelügyelőségre, a vizsgálati bizottmányra fordított összeget, s azt állítja, hogy a miniszter nem hogy több iskolát állítva fel, de a meglévőket szamarat is apasztja, s e mellett a költségvetés magasabb a múlt événél. — Pártolja Lukó határozati javaslatát, mely a kötelező polgári házasságot célozza: nem fogadja el a költségvetést.

Dobránszky Péter Hermann beszédre reflektálva, azt tartja, hogy neplünk tudatlan sága a bazi nevelésben gyökerezik. De neplünk tudatosságát üdvös közoktatási törvény orvosolhatja. Nem szól most a középiskolák alapotáról, hanem felsőbb iskoláinkról, s kiemeli, hogy a legfelsőbb iskolák, akadémiák, a műegyetem s egyetemek bivarjait az általános művelődést terjeszteti, mert innen kerülnek ki azon férfiak, kik a tudományokat a nép közé szivároztatják. Erre pedig megjegyzi, hogy az egyetem atalanos chablouszerűség van, a tanulók csak tanonczok.

A jogtanulmányi rendszert célszerűtlenség tartja, az egyetem csak vizsgagép vagy gyár, vannak bizonyos megszabott könyvek, melyeket a tanulóknak be kell tanulni, s a folytonos vizsgálati rendszer miatt nem ér rá önállóan tanulmányozni, például egy joghallgatóknak 7 vizsgának kell keresztülni, egy, hogy szerinte az egyetem — nálunk a kenyértudományok szakiskolája. Kéri, hogy állítsuk vissza a szabadságot az egyetemnek.

ját, kivette a kenyéret s letörve egy darabot belőle így szól:

— Ez legyen halálom, ha neki ajándékoztam az órát — szája baba teite a kenyér darabkát s lenyelte.

— Ha nem tudok megegyezni — mondanak az árvaszéki bírák — mindent zár alá kell helyezni — s a két nővér nyugodtan nézte, hogyan tesznek minden székényre, ládára nagy pecséteteket.

III.

Az ingóságok le voltak zárolva, nem kevésbé a két testvér szíve és szája is. De csak egymás iránt, mert a nagynénéhez a konyhában a káposztás kertben, az istállóban a kecske mellett annál többet beszéltek mindegyik. Egyik a másikat panaszkolta be. Az idősebbik a fiatalabbikra, hogy olyan makacs és olyan dolgokat képzel, ez meg az idősebbre, hogy kemény szívű és ragalmazó.

A szegény nagynéni türelmesen kihallgatta egyiket és másikat is, de óvakodott egyiknek vagy másikkal igazat adni s mindig csak azt mondta: béküljétek meg s ne adjatok az embereknek gunyolódásra alkalmat.

Természetesen, hogy a nagynéni egyik testvérrel sem akarta elrontani a barátságát, mert most igen jó dolga volt, náluk, holott eddig a szalmafonással nyomoruságosan tengette életét, s merő szokásból bábrait olykor szalmaszálakkal, a mint a krumpli földre ment. És csakis egy ízben árulta el egyiknek a másik beszédét. Klárkának beszélt a lelkére:

— Hát bizonyos vagy-e abban, hogy Ágota neked ajándékozta az órát? Egészen bizonyos vagy benne?

— Oh édes néni! Még megzavarja eszemet... Néha-néha még magam is azt hiszem, hogy... de nem, a mit mondtam, megmondtam

Az ilyen rendszer mellett szóló azt hiszi, komoly gondolkodás és önálló tanulmányozás nem gyökerezhet meg az egyetemen, ő pedig tudja, hogy a fiatalság lelkesedne a tudományok iránt, ha más rendszer — a szabadság rendszere — volna az egyetemen. A tandíj rendszert kivált a műegyetemen felette hiányosnak tartja.

Végül kéri, hogy állítsuk be egyetemünkbe a teljes tanszabadságot, mert úgy van meggyőződve, ez hozza meg azon eredményt, melyet az egyetemről várunk. Különbön elfogadja a költségvetést.

Irányi Dániel azt kérdi, hogy létezik-e nálunk vallásszabadság? s csak egyházi részével önjait foglalkozni a közoktatási budgetnek. Azonban e téren kevés örömdetést talál. Holyteleníti azt, hogy nem katolikusok egy miniszteri rendelet folytán katolikus lelkészeknek fizetnek egyházi adót.

Az alapok és alapítványok kérdésében semmi érdemleges nem történt. A katolikus autonómia kérdéséről 12 éve hallgat a miniszter. De legfőbb mulasztása szerinte a miniszternek: a vallás ügye, melyről még ma sincs törvény alkotva, s e miatt vannak a legnagyobb vizsgálások, melyből folytonos sürölődások keletkeznek. Szól ezután a nazarenusokról és baptistákról, kikre semmi törvény nem hozott még. E miatt látja szükségét mielőbb behozni a vallás szabadságát.

Végül a kötelező polgári házasságot reméli, hogy a mostani képviselőház törvényre emeli s erre a kormányt felszólítja, hogy mielőbb javaslatot nyújtson be a házaak.

Zsigmondy Vilmos: Nem volt szándéka felszólalni, de azért teszi ezt, mert Hermann nemely észrevételeket tett mult szombati előadásában Hantken Mikea újonnan kinevezett egyetemi tanárra.

Ő azt hiszi, hogy a palaeontologia tanszéke hazánkban nincs kiválóbb egyéniség kit ki lehetett volna nevezni. Herman vádja az, hogy Hantken a nyelvet nem bírja, s mar előhaladt korának fogva meg nem is tanulhatja. Erre szóló megjegyzi, hogy Hantken nyelvünket oly gyorsan elsajátította, hogy 18 évvel a magyar tudományos akadémia levelező, s 10 évvel többet rendes tagján választotta, s így azt hiszi, hogy tudnia kellett magyarul, ha a magyar akadémia tagján választotta.

Igen érdekes dolgozat beszélt t. képviselőtársam — folytatja szóló — valami kompromisszumról, mely a közoktatási és kereskedelmi miniszterek közt létre jött azon célból, hogy Hantken, ki a legújabb ideig a földtani intézetet mint annak igazgatója vezette, az intézettől eltávolíttassék, minthogy rossz vezetése miatt az intézet munkálatai nem bírták felmutatni azon eredményt, melyet az ország jogosan várt; érin-

s a mellett maradok, ha mindjárt bele halok is, akkor majd övé lesz...

Klárkának e beszédjét elmondta a réui Ágotának, de nem kevésbé csodálkozott, mikor Ágota diadalmasan mosolygott.

— Nem értelek — szóló a néni, — utána engedhetnél, hisz még gyermek.

— Épen azért, hogy ne legyen gyermek.

— Mint hallom a törvényszék elé kerül a dolog és ő megesküszik rá. Hogy vagy képes ilyen csekélységért nővéred lelki üdvét kockáztatni?

— Nem fog esküdni tenni, nem teheti le az esküt.

— És én mondom neked, hogy meg fogja tenni. Mit nem tesz az ember, ha ráadta a fejét. Ágota kemény és hajthatatlan maradt.

Eljött a tárgyalás napja, melyre a két testvér a törvényszék elé volt idézve. A házban e napon nem törték semmit, de a két testvér belsejében gonosz dolgokat forralt.

Klára indult el először. De egy bokor mögé bujva, megvárta, míg Ágota előre ment. Szánakozva megcsóválta fejét elhanyagolt nővére felett. Egymagára nem fohatta be baját sem, a néni pedig még egy csokrot sem tud megkötöni.

Ott, hol az ut két felé válik, a meredekebb és rövidebb a bűncsújáró kápolna előtt, a hosszabb és lejtősebb az országút mentén, ismét Ágota várt, míg nővére elment, a kis gunyhó mögé bujva. Látni akarta, hogy vajjon Klárka nem megy-e el a kápolna előtt, s vajjon nem fontolja-e meg a dolgot. De Klára a hosszabb utra tért s így hát nővére is követte őt ezen uton jó távolról.

Csak a törvényszék folyosóján látták meg egymást, és Ágota bosszusan tekintett nővére, mert az felezkezmozdította magát, s még hozzá

Hirdetési díjak.

Egy négyszög oszintiméternyi tér ára 2 kr. Bályegdíj minden hirdetés után 80 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 3. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasensteint et Vogler (Wallfischgasse 10) Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapest: Haasensteint et Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetés közv. irodája Budapest Szervitator 8. sz.

Nyitási díjak:

Armond sora után 25 krajczár fizetendő.

tette azt, hogy daczára annak, hogy az intézet már 12 év óta fennáll, az országnak csak egy kis része van földtanilag felvéve. A mi a compromissum illeti, nekem arról nem volt tudomásom, egykeztem tehát tudomásom szerezni az illető miniszterektől, de ők kijelentették, hogy nem tudnak róla semmit. A felvételeket illetőleg a legőszintibb örömet fejező ki szóló Hermann nézete ellenében, hogy az intézet csekély személyzete mellett oly nagyszorú eredményt bírt felmutatni.

Hermann azon állítása ellen, hogy Hantken az egyetemi tanártestület ellenére nevezettet volna ki tanárnak, — kijelenti, hogy a külföldön is kitűnő tudósak elismert Szabó József egyetemi tanár a legerősebben épen Hantken kinevezése mellett szólalt fel. Szomorúnak arlja ha egy oly kitűnő férfiú, ki a külföldön is annyira ismeretes s a palaeontologiai szakban az első tekintélyek közé tartozik s a magyar természettudományi társulat által Magyarország geologiai és palaeontologiai leírásával bízott meg, ily támadásoknak van kitéve. (Igaz! úgy van!) Végül kijelenti, hogy Hermann támadását ő méltányosnak nem tartja. (Helyes! jobbfele.)

Hermann Ottó személyes kérdésben szól. Kijelenti, hogy nem vont le semmit Hantken érdeméből, elhiszi, hogy tudós férfi, de állítja, most is, hogy fogytékos nyelviismereténél fogva egyetemi tanszékre nem tartja alkalmasnak. S kijelenti, hogy a compromissumról a kereskedelmi minisztertől értéskelt.

Utánna Trefort Agost szólalt fel.

KÜLFÖLD.

A „Neue Freie Presse“ berlini levelezője által napokkal ezelőtt jelzett azon hírt, mintha Oroszország és a más két császárság közt véleménykülönbségek merültek volna fel, a „National Zeitung“ legutóbbi számában határozottan megczafolja, állítván, hogy az irányadó berlini körökben teljesen megbízhat a politikai láthatár zavartalanosságában. Nemcsak a Németország és Oroszország közti, de Ausztria és Oroszország közti viszony is zavartalan.

Bécsből — úgy mond nevezett lap — megbízható hírek érkeztek, melyek előismerik, hogy a Balkán félszigeten uraigó mozgalmakban orosz emissariások működését és orosz pénzek érkezését hivatalosan kimutatni lehetetlen volt. Az egyiptomi kérdésben is a helyzetet lényegesen megkönnyébbítenek tartja.

A porosz képviselőház egyházpolitikai bizottsága tegnap kezdte meg tanácskozásait. Az ülésen a culin-minister Windborstnak kérdésére, Schlözernek romai missiója tárgyában előtérhető választ adott, de a centrum vezetőjének azon határozott kérdésére, hogy a kormány a

gyászban. Mit nem tesz egy ember, ki hamisan akar esküdni tenni?

Végre rájok került a sor, behívták őket a bíró elé.

A bíró, egy szép magas férfi, sötét körszakállal és mélyen szívhöz szóló hanggal, rá akarta birni a nővéreket, hogy béküljenek meg, de egyik sem akart engedelni s felemelt kézzel erősítette mindenik, hogy neki van igazza.

— Tehát ön felajánlja nővérenek az esküt — kérdezte Ágotát.

— Igen — felelt ez — azaz, hogy azt hiszem... nem, nem, ő nem teheti le az esküt. Gyermek ne tégy esküt, utóljára figyelmeztetlek.

— En nem esküdhetem? — kérde Klárka — de én akarok!

A bíró figyelmeztette a hamis esküt bűnösségére, aztán felszólította, hogy lépjen az asztal elé, melyen ott fektült a biblia kinyitva. Ágota nővére mögé állott, szemei vérben forogtak s kezeit ökölre szorította. A bíró színetet tartott.

— Némi formáságot feleltem el. Hány éves ön Klára?

— Harminczhét.

— Hazudik — kiáltott Ágota — a jövő hónapban harmincznyolcz lesz.

— Kérnem koll, hogy nyugodtan viselje magát — szóló a bíró Ágotához — és önnek Klára mégis azt ajánlanám, hogy ne esküdjen.

— En meg azt hiszem, hogy esküdjem, — felelt Klára daczczal.

A bíró még egyszer Ágota felé fordult s így szóló: — Önnek, mint idősebbnek, mégis oda kellene ajándékozni az órát nővérenek.

— Bíró ur! — rikácsolt Ágota — nem azért vagyok itt, hogy tanácsokat hallgassak, itéletet kérek.

A bíró sobajtott, utasította Klárát, hogy

májusi törvények elvi revizója felé hajlik-e, kitérő választ adott.

A francia kamarában mult szombaton két alelnök s egy quæstor választott. A kamara szélsőbal és mérsékelt ellenzék jelöltjeit választotta meg. A Gambetta párt jelöltje megbukott. Azonban a párt befolyását, azért nem kell túlságosan kicsinyelni, mert ez utóbbi választásnál 183 szavazattal rendelkezett. Gambetta barátja, Rauc Arthur a Voltairban tiltakozik ama feltevés ellen, mintha ők a kormányt megakarnák bukztatni, csak azt óhajtják, — ugymond — hogy a miniszterium és a majoritás jó egyetértésben éljenek egymással.

A porta külföldi képviselőihez egy körjegyzéket intézett, a melyben a francia és angol kabinetektől, az egyiptomi kérdésben vett nyilatkozatok iránti nagy meglepetését fejezi ki. A „Tamps“ is azon véleményen van, hogy a hatalmak beleegyezése nélkül semmi lépést sem tehetni Kairóban, de attól tart, hogy az ottani helyzet miatt rövid idő alatt az európai beavatkozás elkerülhetlen lesz, és ezért egy európai konferencia megtartását sürgeti.

A dél-szláv lázadás.

(Hivatalos.) A szerajevói országos főparancsnokság jelentette febr. 11-ről este 6 órakor: A Focsaai kémszemlőre kiküldött hadoszlop, mely két zászlóaljbol és két ágyúból áll, a febr. 9-ki éjta Puccezo nyugoti részén töltte. — Másnap kora hajnalban az oszlop 300 felkelővel; kik Diniosics és Budán közt nyomultak elő, vívott harcot, és miután megerősített állásokból kivetette, egészen Mreziaczig üte őket vissza. Katonáink közül febr. 9-diken egy és 10-diken két ember sebesült meg. — A focsai helyőrségnek kémszemlőre kiküldött második oszlopja Brusnából, Slatinán és a jósári karaulán át Czajniczba indult, mert az a hír jött, hogy ott felkelők állanak; az oszlop azonban csak egy kisebb számu csapatra bukkant, mely a katonák megjelenésekor megfutamodott. Az oszlop délután 4 órakor érkezett meg Czajniczba. — A Zelaznicza völgy felső részén tanyázó felkelők febr. 9-én éjjel nagyszámu erősitéseket kaptak Traskavica Palamáról, nevezetesen a Vratto szorosból; febr. 10-én reggel 1/2 órakor a felkelők nagy csoportokban vonultak felé a trnovai magaslatok délnyugati lejtőjé. Trnovából az 51. sz. gyalogezred egy zászlóaja és a 62. sz. gyalogezred egy százada vonult ellenük. Csakhamar harcz fejődött ki, mely délután fél 2 óráig tartott és a felkelőknek a Traskavica Planina irányában történt meg futamodásával végződött. A lazadók közül huszan elesetek, közöttük két trnovai lakos; sebesültjeiket, kiknek száma mintegy 40-re rugat, magukkal hurcolták. Katonáink közül egy altiszt elesett és 4 katona súlyos sebet kapott. A csapatok igen bátran harcoltak. A f. o. ezredes ezredének második zászlóalijával este megérkezett Trnovába és átvette a trnovai csoporthoz tartozó csapatok fölötti parancsnokságot. — Csapataink vesztesége a febr. 9-én Lednicze, Ubalecz és Veljeselo körül vívott harczokban: A 3. tábori vadasszázalójából elesett: Scharmüller szakaszvezető, súlyos sebeket kaptak: Noemajer és Distinger vadászok; könnyű sebet kaptak: Püchler százados Habinger, balkezet tegye szívére s jobbát emelje fel. A bírő ezután így szól, mondja ön utánam:

— Esküszöm...

— Esk...

— Neze — kiáltott Agota s hangosan esattanó poiot mért nővére arczara. — Ne juss a tömlőczbe. Bírő ur, lemondok az esküről.

— Így hát az óra övé.

— Legyen övé.

— Jól van, ez úgy tehát be van fejezve, de az ünneplámkasodásért a törvényszék előtt, köszönőgy órára el kell itélnem önt.

— Mit? — kiáltott Klára — nővéremet bezárják? O felpotzhat engem kedve szerint, köszönöm neki. Köszönöm százszor, nem akarok semmit sem birni. Jer menjünk haza!

— Kiállhatja büntetését más alkalommal, de el nem engedhetem — szól a bírő komolyan.

— Hát akkor inkább itt maradok most.

— Bírő ur! — szól Klára, — ha én mondom, hogy igaza volt, megérdemeltem a büntetést tőle, mégis kell ülnie?

— Mindenesetre.

— Akkor csukjon engem be helyette!

— Ezt nem tehetem.

— Hagyd el — szól Agota, Klára arcát simogatva — fájó nagyon? Megérdemelted és azzal vége. Eredj szép csendesen haza, huzd fel órádat, neked ajándékozom.

Agotát becsukták, de Klára nem ment haza. Egész éjen át a börtön körül járkált és alig képes elmondani, mi mindent gondolt össze-vissza ez éjen át. Másnap déiben a börtönőr szobájában találkoztak ismét, s kézen fogva mentek vidáman hazafelé.

A mint a szobába léptek, a kettős ajtócska azon perczen pattant fel s Jancsi és Miska elfuttak nőjükat. És így futják tovább is a boldog órákat a kibékült két testvérnek...

Némethöl. E.ö.

Wattinger, Gresinger, Weisinger és Fragner vadászok. A 14. sz. gyalogezredből: elesett: Bloier gyalogos; súlyos sebet kaptak: Bohn százados; Frischauf övezető és Bruchner gyalogos; könnyű sebet kaptak: Winternitz főhadnagy, Schöfner tizedes, Bachberger övezető és Königsberger, Eichinger, Hofer és Prandl gyalogosok.

A szabadkai szerb ajku lakosság mai napon népgyűlést tartván, Milosavljevit Milán kongresszusi képviselő indítványára ama hirt, hogy a helyi (szabadkai) szorbeuél ezerekre menő löfegyverek vannak elrejtve és hogy a szerbek és magyar érzelmű bunyevácok közötti viszony a képzeltet legrosszabb, legmélyebb indigáciával visszautasít és e sértő állírtal szemben kijelenti, hogy ezen állírtal az uralkodó és bazájuk méltósága és joga ellen intézett merényletnek tekintik, és a rágalom ellenében bizonyítékul a magyar és bunyeváci testvéreikre hivatkoznak, kikkel két évszázadon át a legistább hazafias és testvéri szeretettel vannak egyesítve, és egyidejűleg kinyilvánítják, hogy ezen létező egyetértést továbbra is erőlyesen és nyomtatékosan fogják oltalmazni.

A brassói szászok és románok.

Brassó. 1882. febr. 12.

Mult év december végén szász és román értelmiség kezelt fogott egymással és kivitte néhány szavazattal, hogy a brassóvárosi képviselő testületből, valamint 1878-ban ugy ekkor is minden brassói magyart kisorított. Nagy volt a diadal mámore mindkét részről, de nem tartott sokáig.

A circumspectus és prudens natio csakhamar arra ébredt fel, hogy olyan vendégeket fogadott hétszázados hajlékába, kik onnan előbb-utóbb kiteszik a szász szírt, mint Jehova kitelte az okosodni akaró Adámát a paradicsomból. Ennek pedig még ez idő szerint azt hiszik a prudensek, hogy nem szabad megtörténni. Az ölelkezésnek rökön vége lett, mihelyt a romai capitulumban s fészegetni kezdetek olyan dolgokat, melyek a szászok véleménye szerint a vendégeket nem illeti meg. Nem is készt a Versailles clique lapja a Kronstädter Zeitung már f. évi január 18-iki számában erkölcsi predikációt tartani a romai vendégeknek, melynek veleje az volt, hogy: „Gyerekek huzátok meg ott a szögletbe magatokat s ne csatolankodjatok, mert nem nektek való az ellenzékeskedés s különösen Kleon szerepére Pericles szemben ne vállalkozzatok.

A kedves collega a Gazeta túrte ezt a leekéztetést egészen e hó 8-ig bolott ennek szerkesztője is a prudens natio engedelméből bejuttott a capitulum búcsúi közé. Ennyi idő elég volt a replika elkészítésére, melyet mi is feszült figyelemmel várunk, hogy a tárgyhoz hozzá szólhassunk.

A brassói képviselőtestület egy régi romai tagja vette kezébe a lándzsát, akarom mondani a tollat és tükröt tart a prudens natio elébe, melyben végig vonul hétszázad története. Ennyi ideig voltak kizárva a romaiak a brassói capitulumból. Még 1844 ben is úgy állott itt a világ, hogy olah ember még írnnaknak sem fért be a városhoz. A civilisatio zászlótartói 24 nemzeteken át a legönzöbök voltak. „A privilegiumot ma sem bírják feledni. A románok ma csak méltányosságot kívánnak, ugy mond, a szászoktól s ime e miatt rökön vége az ölelkezésnek. 1878-ban a románok csak egy román senatot kértek, de erre a szászok ezt felelték: Brassó szász város s nekünk nem kell valach senator.“ „Brassóban a románság van viszonylagos többségben, de ezért ma sincs a tanácsban bár egy roman senator. Nincs a ki védené a tanácsban a románok érdekeit.“ Persze a román szász ölelkezés legelőbb is magyar senatorokról gondoskodott?

„Nem marad egyéb hátra a románoknak, mint az, hogy ellenzékét képezzenek a képviselő testületben.“ Ha egy román senatot adtak volna, most is tartana az ölelkezés!! „Igy azonban Kleon szerepe nem illeten hozzájuk, midőn látják, hogy a város félmillió évi jövedelme daczára 20 százalék pótdót kell fizetni. „Nem hallgathatnak, midőn látják, hogy egy Kugler Brassótól 12 ezer forintot sikkasztott el, Fehrentheil szintén ennyieskét. Orelt törsvári erdész a határon átszökött, megkarsítván a várost és egyeket. Elszökött Galter erdész is, thresen hagyta a pénztárt és számadás helyett még 6 kór valamint a várostól.

Ilyenek látására ellenzékeskedni kell, mondja a Gazeta a Kronstädter Z.-nak. „Önök — így kiált fel — midőn szász érdekről van szó, irányunkban kiméletlenek. Inkább sajnálunk mint irigylünk titeket, mert akaratlanul máskor malmára hajtjátok a vizet, kik nem fognak örülni sem nektek, sem nekünk.“ A polemia tovább oda lyukad ki, hogy a románokat a szászok a képviselő testületben passiv szerepre szeretnék kárhoztatni. Nem lesz ebből semmi.

„A román ezine minte, s nem feledi, mit ragasztottak a farakra a mult nyáron a szászok a románok ellen s még ily hangon beszél-

nek a szászok a románokkal, ezek sem fognak glaciés keztyűt húzni.“

A mely szövételkezés ily bamar csüörtörtököt mond, annak nincs solid alapja. „A románok sok zaklatásnak voltak kitéve a szászok részéről azért, hogy 1878-ban az országos képviselő választásánál a kormánypártot támogatták.“ A románok ezt a román senatorok mellőzéseért tették? „Csak meg akartak mutatni, hogy Brassó többé nem szász város. Négy év alatt annyit szenvedtek a románok a szászoktól, hogy leírni sem lehet.“ S ime most mégis kezét nyújt nekik, megválasztják a magyarság teljes kizárásával a városi képviselőket, de csak hamar összehendülnek és a románok azzal fenyegetik a szászokat, hogy: „mások malmára t. i. a magyarokéra hajtják a vizet, a kik nem fognak örülni sem szászoknak, sem románoknak!“

Mi magyarok nem gyönyörködünk azon, midőn látjuk, hogy egy város kétféle ajku polgárai s épen a válogatottjai egymással hajba kapnak. Azt látjuk, hogy most övék a világ minden téren srut halálansággal fizetnek azért, hogy a jogegyenlőséget 1848-ban proklamálta szászszal, románnal, osztrák és orosz legyverek ellen a jogegyenlőség elvét örvérelve szentelte meg a magyar nemzet. Folytassák tehát tovább a boharczot vagy ölelkezzenek, ez minket nem ártal. A szász védje hétszázados szabadalmait, a román igyekezzék a szabadalomból kivinni a maga részére annyit, a mennyit bir, mi pusztán nézői leszünk ezen ádáz érdek harcznak. Nem vesszük el a szásztól a buza-lisztet, a romántól a málé-lisztet, de egyet mégis tenni fogunk. Midőn látni fogjuk, hogy akár a kettőnek baráti ölelkezése, akár ádáz érdek viszálykodása miatt a városi közbagnon a veszély szélére jut, mi is ott leszünk a hol kell; nem azért, hogy magunknak öröjlünk, hanem azért, hogy a közbagnon megmentsük. Hogy a dolgok előbb-utóbb ide fognak fejlődni, hogy a magyar kormánynak előbb-utóbb be kell pillantani a színtalakat mögé: a ki ezt nem hiszi, olvassa el Jakab Elek „Szászöld“-jét s azonnal meg fog győződni. A Kugler, Fehrentheil, Orelt és Galter-féle historiák is ezt hirdetik nekünk. Az ilyen őrlet valóban nem irigyeljük s ezt nem személyes avagy nationalis torzalkodásból, hanem városunk közbagnonának érdekében valóban sajnáljuk is.

Egy volt magyar v. képviselő.

BELFÖLD.

Görgény. Fzt. Imre 1882 febr. 10-én (Meteor, Öngyilkosság, Tánczvigalom.)

A tegnapi községünkben fényes, nagy meteor volt látható d. n. 5-6 óra között. A meteor az északkeleti egen tűnt fel, s feltűnése után néhány másodpercze ketté vált, a minek megtörténte után utját délnyugatra folytatva látkörünkől eltűnt! A becses lapjában jelzett első meteor nálunk látható nem volt, jöllehet a dörgeést is halottuk.

Ma délután egy községünkbeli csizmadia, Kol Károly, magát szíven lötte. Az öngyilkosság okát nem tudhatni. Az öngyilkosságot is részeg állapotban követte el. Mielőtt a tettet elkövette volna, nejt és gyermekeit durva módon elkergette haznirol, kik elfutva, alig hogy megérkeztek a szomszédba, puska roppanást halottak, mire ismét vissza futottak, de már ekkor atyjukat véresen a konyhába meghalva találták. A mint a jelekből kitétnik a lövést az elő szobában követelte el, hol vérnyomokat láthatni, de fájdalomban a konyhába kiutott, hol azon felére esve a melyre a lövést intézte, azonnal meghalt. A szerecsétlen 5 árát — a legidősebb 18 éves és a legkisebb 5 éves — hagyott hátra! — — —

A Görgényi szt.-imrei olvasó-egylet f. hó 18-án zártkörű táncszertélyt rendez, mely az elő jelekből ítélve eléggé látogatottnak ígérkezik. Az olvasó-egylet fennállása óta, minden évben szokott egy bált rendezni, a mely ideiktükön mindig a legszebb és leglátogatottabb balok egyike volt, s így okunk van hinni, hogy az idén nálunk sem fog a mult évekkel szemben semmi nemű tekiutetben hátrányban lenni, annyival is inkább, mivel a rendezőség mindent elkövet arra nézve, hogy e bál sikerét biztosítsa. Az eredményről annak idején értesíteni fogom e lapok olvasói.

Tudósító.

Szászváros, 1882. febr. 13. (Kollegiumi bál. — Egy vitézságkaszvető feldekorálása.)

A helybeli Knn tanoda tanítói kara és ifjusága f. hó 11-én tartotta meg évi rendezéskás bálját a szegény tanulói alap javára. A közbagnatnak adok kifejezést, ha megírom, hogy e tánczvigalom minden tekintetben fényesen sikerült. Az egyszerűen, de finom izléssel földszített termet ugyan nem töltötte meg a község oly zsufoltan mint a megelőző években, de egyfelől ép azért valamivel kényelmesebben lehetett tánczolni, másfelől pedig a kisebb számu község semmi hátrányára sem vált a pénztár-

noknak, miután az illetők mind megváltották jegyeiket előre. Különösen a vidék előtt kezd az ifjusági bál mind nagyobb mérvben látogatottá válni. Most is számos vidéki csinos hülyget láttunk itt, kik mindnyájan teljes meglepedéssel és a legszebb emlékekkel hagyták oda világos virradatkor a Szécsenyi termét.

A bál sorsjátékával volt egybekötve. Nem kevesebb mint 167 nyeresémtárgy gyűlt egybe a tanoda iránt érdeklődő nők és férfiak szives adománya folytán. Ez a sorsjáték épen 100 to rintot jövedelmezett. A felírtetések, melyek közt első helyen áll gr. K. ún Kocsárd 50 frtja 93 frtra mennek, összes bevétel teszen 373 forintot, melyből a szegény tanulói alapra kétszáz forintnál több fog maradni.

A tegnapi szép katonai ünnepen voltam. Ugyanis a mult év szeptemberében negyhunyadmegyei hadi Boszniában a rablók elleni harczok alatt annyira kituntette magát, hogy kettőt közülük 1-ső osztályu ezüstérméjre, kettőt pedig ezüstérmekeresztre méltaltott ő Felsőge. A mult hó végével történt mozgósításkor háromnak ismét Boszniába kellvén mennie, azok ott nyerték el az illető érdemejt; ellenben Prep György f.-szilvasi születésű szakaszvezetőt tegnap d. o. 11 órakor nagy község jelenlétében dekoráltak fel az 1-ső oszt. ezüstérméjével. Nevezet vitéznek tette abból állott, hogy a rabló-főnököt, ki egy vékony fa mögé vonta volt magát, két óran át egy össze-vissza lövődözte, hogy a sok véresztés miatt csaknem teljesen kimerülve, meg kellett magát adnia. Előbb azonban Prep azt követelte a rablófőnökötől, hogy minden fegyvert eldobva és ruháit mind levelve kérjen tőle pardont. Mit a rabló megnyert annyiban, hogy össekötözve a hadparancsnokság elébe vitetett, hol nem sokára főbe lötték.

Igy hallottam e tettet elbeszélni, melynek elismereséül a derék fin érdemejt kaptam. „A uszúkar az ünnepejt egy nagy ebédrel fejezte be, melyre a polgárság köréből is sokan voltak hivatalosak. Hogy jó kedvben és toasztokban nem volt hiány: az önként értetik.

r. l.

Torda, 1882. febr. 12-én.

(Tánczvigalom.)

Az idei farsang már vége telé közelg s még eddigelő legalább a nyilvánosság teren a „Kelet“ hasábjain egyetlen szó sem jelent meg az itteni tarsas élet tarsangban jelenségeiről.

No de hiszen a mostani farsangi saison nem is mondhatjuk olyanakk milyennek lennie kellene s hamar hajdanában, mikor még az élet is s a kedély is könnyebbek voltak.

Daczára e nem épen kedvező viszonyoknak mégis a jelen tarsang sem mult el fölünk minden vigalmi záj nélkül, az első számításba vehető tánczestélyek sorát a tordai dalkör dal estélye nyitja meg ez év febr. 4-én mint haláljuk elég kedvező eredménnyel s a szép bevétel bizonyosan nagyon kíváncs volt a dalkör pénztára részére.

Az itteni nagyrészen intelligens közönség, mely ez év folyamában a tavaly született, s ma már szép jövőnek elebe néző korcsolya-egylet támogatásában, s a jegypálya használatában oly sok gyönyörtörséget talált, hogy az ez év febr. 11-én a korcsolya egyet által rendezett tánczvigalomra érdekliséggel tette meg az előkészület azon reményben, hogy egy kedélyes est előtése mellett az oly annyira szükséges korcsolya-egylet pénztárát jelentékeny bevétellel gyarapítandja; a czél csak egyik tekintetben lett elérve mennyiben a jó írnnévkérvendő egyet tánczestélye kedélyes mulatság tekintetében teljesen sikerültnek mondható.

Egyszerűségében is díszes közönség gyűlt össze a csinosan díszített táncz terembe s mulattol teljes meglepedésre egész hajnal pirkadásig; a megjelentek neveit fel nem sorolhatjuk, mert vidéki baloknál ezt egyáltalában czélszerűnek nem tartjuk, de szemelyes tapasztalat nyomán meg kívánjuk jegyezni azt, hogy nőink ugy látszik tudják az egyszerűséget izléssel párosítani, s a hatást nem drága toilletek de izléses egyszerűségben keresik mi a kedélyre sem ható nyomasztólag, nem is a drága toillek teszi a nőt kedvesse.

A négyeseket 34—36 pár tánczolta s azt hiszük hozzávetőleg legalább, hogy a bevétel a kiadásokat teljesen fedezte s az egyet pénztára részére semmi deficittel sem jart e jól sikerült bál.

Nem tehetjük, hogy ne adjunk csudálkozásunknak kifejezést arra nézve, hogy épen az egyet működő tagjainak igen tekintélyes száma a tánczestélyről elmaradott, de minthogy okat kutatni nem akarjuk egyszerűen csak azt jegyezzük meg, hogy nem a jelenlévők, de a távol maradtak sajnálhatják s bánhatják meg, hogy az est örömeiben részt nem vettek.

Minthogy minden társulás csak a tagok vállvetett erejében lel támogatását, mi is a korcsolya egyetnek tagjainban üszetartást kívánva, azon óhajunknak adunk kifejezést, hogy vajha évről évre előbb haladhatna s az eddigiekénél is több sikert és támogatást találva.

r. l.

A rom. kath. egyház és a közélet tanodai tjavaslat.

(Folytatás.)

Láttuk a katolikus egyháznak a törvényes felekezeti jogállásból szándékolt kisorítását; lássuk most a következményeket azon részletes jogokban, melyeket az új törvény helyesen ad meg a nem-katolikus felekezetek iskoláinak ellenben alap nélkül megtagad a katolikusokétól.

Egyszerű felsorolásuk elégséges lesz a tett különbözőség jelentőségének kiemelésére, azon előrehozatott megjegyzéssel, hogy az, a mit a törvényjavaslat nem katolikus iskoláknak megad, azt a katolikusoktól megtagadja.

1. 74. §. A felekezetek (azaz: a nem-katolikusok) stb. maguk rendelkeznek tanintézetekkel,

2. Ők gyakorolják az igazgatást, az igazgatási jogokat,

3. Ők kezelik a vagyont,

4. Ők alkalmazkazzák a tanárokat, s a fegyelmi eljárásról gondoskodnak; — 84. §. a tanárokat szabadon választhatják.

5. 76. és 77. §§. Iskolákra nézve a miniszter az osztályok és évfolyamok számának, a szorgalmi idő mennyiségének s a köteles tantárgyaknak csak minimumát határozza meg.

6. 78. §. A felekezeti hatóság állapítja meg a tanrendszert, tantervet, tankönyveket.

7. 79. §. A felekezetek határozzák meg a tanulmányt.

8. 81. A felekezeti gymnásiumba való felvételt, illetőleg a felvételi vizsgálat tárgyát és a megkivántató előismereteket a felekezetek határozzák meg.

9. Szintegy a felvételi díjat.

10. 83. §. A felekezeti egyházi hatóság engedélyt adhat egyik felekezetből a másikba átmehetésre, ugyanazon intézet felsőbb osztályába való felépésre, elégtelen tanjegyek kijavítására, osztályok összevonására. Csak hogy utóbb be kell a miniszternek jelenteni.

11. 89. §. Az érettségvizsgálati utasítást nem katolikus felekezeti főhatóságok maguk adják... de be kell mutatniok.

Mindezt a törvényjavaslat nem adja meg a katolikus iskoláknak, hanem mindezen jogokat a miniszteriumra ruhazza.

Pedig ha, ismétlem a fönmondottakat, a tudományos művelődés előmozdítása tekintetében ezen engedmények jök: miért tagadtatnak meg azok a mi tanítványunktól; — ha nem jök: miért károsítatnak meg velők más felekezeti honfarsaink tanügyi érdekei?

S hogy a mi iskoláinkra nézve tett megkülönböztetések mily természetűek, mily következmények lehetnek: lássuk csak egy példából. — Ex uno disce omnes!

A ki tudja, hogy mennyi függ a legtehetségesebb, legképzettebb egyénnek is a határozó (névezetint érettség) próbatételnek attól, hogy azok-e vagy mások vizsgáló tanárai, kik oskolai tanítói voltak, és a kiktől ismertetvén, eshető pillanatnyi elfogultságból származó elégtelenség vagy be sem következhetnek, vagy kellő igazságossággal ítéltetnek meg; az teljesen ártéri, mily nagy fontosságu azon eljárási különbség, melynél fogva a nem-katolikus hitfelekezeti iskolai növendékei érettségi vizsgálaton hitfelekezeti egyéniség presidál, s egyetlen egy állami vizsgáló biztos sem működik; míg a katolikus iskoláknál a kormány közege elnököl, a vizsgálatra pedig (V. ö. 36. §.) legalább egy vizsgáló biztos a kormánytól küldetik, ki katolikus, keresztény, nem-keresztény is, elfogult, elfogulatlan is lehet, mindenesetre idegen vizsgáló, kinek csak otlete és vizsgálói tulajdonsága is megteveszthetőleg hat, mindenesetre terhesebb, nehezebb teszi a vizsgálatot a katolikus intézeti növendékekre nézve, s végkihatásban igazolatlan propagandát csinál oly intézetek hasznára, melyeknél ily idegen elem a vizsgáló testületbe be nem jut.

A miniszteri indoklás (törvényjavaslat 25. 1.) azt mondja: „Mintán a felekezeteknek nem csak iskolatartási joguk kétségbevonhatatlan, de űk ezen jogukkal oly nagy számu középiskolák fönntartására tényleg élnek is... azon jogot sem lehet fölül megvonni, hogy saját intézeteikben alkalmazardó tanárokat maguk képezék és képesítsék.“

Ezek értelmében a törvényjavaslat a következőket tartalmazza:

68. §. Tanárképző tanfolyamot állíthatnak akár azon saját főiskoláikon, melyeken... bölcsészlet-természettudományi szakosztály van berendezve stb. stb. — akár a tanárképzés czéljából különösen felállított bölcsészlet-természettudományi szakosztályon.

69. §. A tanárképző-intézteiken középiskolai tanárképesítő bizottságokat alakíthatnak.

70. §. Az ily intézeteiknél nyert tanképesítő oklevelek az államiak érvényeivel bírnak... Az oklevelek akár mely állami, valamint a többi középiskolákban akadálytalanul alkalmazhatók.

(Folytatás köv.)

Özv. Vörösmarty Mihályné.

A nagy költő özvegye meghalt. Hosszas szenvedés előzte meg végső percének bekövetkezését, de a gyász, melyet elhunytja családjának okozott, nem tisztán a családé, hanem az egész országé. Nagy nevű férjén s szorosabb barátain (Deák, Bajza) kívül veje, Széll Kálmán neve is össze van kapcsolva e nő életével s e nagy nevet jogot adnak rá, hogy elhunytát ne egyszerű eset gyanánt jelöljük meg.

E nő volt az, ki az ifjúkor ábrándszenvédélyeinek kiültével, boldog családi életet nyújtott nagy költőnek, Vörösmartyának, így ír életírója Gyulay Pál. 1833—1841-ig se szívében, se költészetében nem lángol a szerelem valódi szenvedélyé s csak 1841-en kezdve érezkölő ajra lyráján a valódi szerelem lüktetéseit. Most ábránddal vegyül, majd szomju vágyban ég, néha enyvelésre hajlik, mások érzelmek meghatásossá esendestül, de mindig eleven és bősű. E költemények mindeniket egy fiatal leányhoz, Csajághy Laurához írta, kit nem sokára nőül vett. Vörösmarty már betöltötte negyvenedik évét, midőn Laurával megismerkedett. Nem volt fiatal, de a szív és boldogság utáni vágy ifjabb marad az emberben, mint bármely. Első szerencsétlen szerelme óvakodóvá és zárkózottá tette. Kedvezőtlen anyagi körülményei visszarúgtatták a házasságnak még gondolatától is. Most azonban még egyszer megijult, mintha visszavertek volna elvesztett évei, mintha elfojtott érzéseit megtartották volna egész hevéket, de oly élmények által mérsékelve, melyek észrevétlenül mélyebben érezni tanítják az embert s képeiből tesszik boldoggá lenni és boldogítani. Először 1841-ben látta Laurát, ki testvére, Bajza látozgatására jött Pestre Komárommegyébe. Vörösmarty egy házban lakott Bajzával s nála kosztolt. Ugyazólván a család tagja volt, kit nem köteleznek a szigorú illemszabályok. Rendszeresen viseltes kábatjának jött le ebédelni, melyben ottbott szokott dolgozni. Egy nap, nem tudva semmit Laura megérkezéséről, szintén így jelent meg. A mint belépett, egy ifjú leányt látott a háziakkal beszélgetni: kit nem ismert s vendégnek gondolt. Gyorsan visszavonult, szobájába sietett s fekete atilláját vette fel. A lány megzavarodott, reszelte, szégyelte, szégyelte, hogy Magyarországon első költőjének, kit a távolból annyira tisztelt, alkalmatlanságot okozott. — Egész ebéd alatt elfogult volt s alig mert Vörösmartyra tekinteni, kit már az első órában elbájtolt, Vörösmarty érezte, hogy minden találkozás növeli hajlamát, mely már-már szenvedélyé vált. Laurának érdekes arca volt, szép szeme, holló fekete haja, könnyed, karcsú termete. Bájt szívetbeii jó ízűt emelte. De legfőbb baja mégis vidam szellemében rejtett. Elmejének természetes finomsága, kedélye könnyed, játszi bulamzása, mely épen oly tavol volt a kacérságtól és affektációtól, különösen jól hatottak Vörösmartyra s érzelmek derűsége ragogtatta, valahány-szor körébe lépett. Szíven és lautján egyszerre redült meg a szerelem hurja. Laura erről soha nem tudott, Vörösmarty is akaratlanul meg-erősítette tévedését, Laura csak annyit vett észre, hogy megkülönböztetői, részvételt van írta, de ezt csak nemes szíve jó indulatának tulajdonította.

Vörösmarty 1842-ben Bajza-nak bevallotta titkát s így tudta meg a leány, ki kételkedett, vajjon képes-e boldogítani Vörösmartyt s így nem mondott se igent, se nemet, de elhagyta vidám kedve, mit Vörösmarty kétség és remény közt szemlélte s a „Merengőhöz“ című híres költeményét írta hozzá, mely épen úgy föllepzi mely kedélyét, mint világot vet az egész viszonyra. E vers kézírata most is meg van, a papír elszárgulva, mint a kéz, mely beírta, de a feladat, melyet fölköltött, mindvégig élt a mennyasszony, az özvegy szívében. A menyegző 1843 május, 6-én ment véghez Pesten.

Vörösmarty életének nagyobb részében a nyomorral küzdött, s e szomorú helyzet-bez életének végén még súlyos s hosszan tartó betegség járult. A szegény nő jellei küzdelme e nehéz napokban kemény próbára lett téve. 1855-ben nov. 19-én halt el a nagy költő s az özvegy három gyermekével jótóman kenyér nélkül maradt. E nehéz napokban a gyermekek gyamatyja Deák Ferencz nagyszámú magánlevelek szétküldése által segített rajtuk s anyagi helyzeteket állandóan biztosította. Azóta a család boldogul élt. Kisebbik leánya, Erzsébet, időközben meghalt; fia Vörösmarty Béla kir. tablai bíró lett s Ilona leánya a köztisztviselői állás s oly gyorsan országos névre emelkedett Széll Kálmán neje lett s már egy kis leánykájú is van.

Vörösmarty Mihályné halála tegnapelőtt éjjel 2 órakor 56 éves korában következett meg. Előbb már egy nagy tüdőgyundást állott volt ki, ebből megmenekült ugyan, de annyira elgyöngült, hogy főleg janu. közepé óta az elgyöngülés jelei szemmel láthatólag észlelhetők voltak rajta. Erejének fentartására mindent elkövettek, de sikertelenül. Fia, Béla és leánya Széll Kálmánnal állandóan mellette voltak Széll Kálmánnal az utolsó nap is csak éjjel 12 órakor hagyta el, de alig távozott tőle, föl keltették azzal a hírrel, hogy a nagy beteg állapotára rosszabbra fordult. Mire Széll Kálmánnal férjével megérkezett, a haldoklás percei beal-

lottak, de a végór a nem volt fájdalmas. A halál agyszólván észrevétlenül ragadta ki a jeles nőt szeretői karjai közül. Áldás emlékére.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A magyarok magukról. Ezen czim alatt rendkívül érdekes könyv összeállítását tervezik Falk Miksa és Neményi Ambrus. E könyvben kiváló magyar írók és államférfiak ismer-tetik majd a nemzetet német és francia nyel-ven a külföld előtt, mely eddig többnyire hamisított, roszakaratu, vagy a helyes fölfogást nél-külöz forrásból értesült rólunk. A közlemények magyar nyelven iratnak és a magyar eredetiből fordítottak az idegen nyelvekre. Eddig, mint az „Ellenőr“ írja, már több jeles közlemény lett a hazafias vállalat részére biztosítva; irai fog-nak: Jókai Mór „A magyar humorról“, Lónyai Menyhért „A magyar pénzügyi viszonyokról“, Mikszáth Kálmán „Az alföldről“, Ágai Adolf „A régi magyar asszonyokról“, Tórs Kálmán „A felvidékről“, Asbóth János „A nemesség“-ről stb. A mű képekkel is lesz díszítve és mint-egy 30 ívre fog terjedni.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1882. február 14.

Helyi hírek.

— **Gr. Teleky Géza** ma reggelre meg-halt. Napok óta aggodó részvételt tudakolja állapotát mindenki — a közvesztésért érzet-elen, mely e kiváló fiatal főur elhunytával nem-csak a családót sújtja. A fiatal erős test, a tudó-many segédesszközei s a környezet szerető apo-lása — mind nem birtak ellentállani a nehéz kór-nak. Az agyhártyagyulladás tizenöt nap alatt megölte. Harmaczekét évét élt s a legszebb re-mények fűződtek hozzá. Az erdélyi részek egyik tehetségben is legkiválóbb alakjának Teleky Do-mokosnak volt fia és nevelése. Széles látókörű, lovagias és már megjelenésével rokonszenvet kel-tő. Tevékenységéből, melyet ideo nagy részben gazdaságára fordított, sokat vartak, ér-deklődése pedig a közművelődési és művé-szei mozgalmak iránt tetteben is nyilvánult. A Petőfi társaság megalakításában felelő sok ér-deme volt. Nemzetiségének e kiváló erénye mel-lett, — melyet kezdve a Teleki könyvtartól, tu-dományos intézetünknél tett, annyi áldozatuk hir-de — mint s. orismanis a legismertebbek közé az tartozott. Mely osztatlan és a legészintebb vou-zalomból, lakadó részvételt volt iranta betegsége alatt mindenki s gyással van most, hogy el-hunyt. Holnap temetik. Egy kis fiacskája pihen a kolozsvári temetőben, ki tavaly szenderült örök álomra. A gyermekkel együtt szánják most az apa megölt testét holnap a geryeszegi sírboltba. Haláláról a következő gyászjelentés adott ki: Bethleni gróf Bethlen Margit, mar özvegy r. sz. b. gróf Teleki Géza, maga, kiskoru gyerme-kei: Domokos, Géza; édes anyja: özv. gr. Teleki Domokosné, gr. Teleki Klementina; testve-rek: özv. gr. Bethlen Istvánne, gr. Teleki Ilona és gyermekei; b. Vay Béla, gr. Teleki Zsófia, irj. b. Vay Béla Borsodmegy főispánja gyermekei; özv. gr. Teleky Sandorné gr. Teleky József gyermekei, ugyszintén minden közelebbi és tá-volabbi rokonok és barátok nevében, banattól lesujtva tudatja a mindyájunkat megrendő kessrves csapást, mely szerint torron szeretett férje, gyermekeinek kipótolhatlan edes atyjuk a gyöngéden szerető jó fia, testvér rokon és barát római szent birodalmi gróf szeki Teleki Géza életének 32 ik, boldog ha-zasságának 5-ik évében, folyó hó 14-én reggeli 8 órakor, rohamos aggyuladás következtében, néhány napi súlyos szenvedés után, szeretői köréből kiragadtatott. A mely bánatnak méltosnak szá-vai! Hűt telemei f. hó 15-én d. u. 4 órakor, az édes anyai háztól, fölöttük tartandó rövid ima után indítottak el a geryeszegi családi sírbolt-ba leendő elhelyezés végett. Nyugodjanak cse-den! Kolozsvár, 1882. febr. 14-én.

— **Nemzeti színház.** Hunyadi Margit asszony harmadik vendégszereplésűl Des Prunellesnél játszta a „Valjünk el“-be. Eddigi al-kításai közötti leggyengécskebb volt a tegnapi, a mivel nem azt mondjuk, hogy a legjobb is. Kö-vetkezőtén dolgozta ki az alakot az első szó-tól az utolsóig s lamiyalonak mindenestire ér-dekes volt. Ha jogosulnak ismerjük el azt, hogy egy művésznő a maga egyéniségéhez mérten új oldalról magyarozoz meg egy alakot, hogy például Dowden fellogása szerint Miss Ellen Terry az angol színművésznő lady Macheteti, mint idegen beteges nőt játsza enterőleg az ősz-szes eddigi fellogástól — ugy nem lehet a jo-gosultságot megtagadni Hunyadi asszony teg-napi Cyprienne-jétől sem. Más kérdés az, vaj-jon szép-e? Ez a Cyprienne egy oliválási ma-niában „szenvédő, izgatott, larmás, de kedves asszony, a ki a vére hajt a fétjől a szeretőhez, a ki mikor lecsipi az életet, fesze-lenül csábítja a volt urát, hogy csáljak meg az új urát, a kisenzen védelyes, okos, szellemes s mindentől megőlelni valóan kedves. A Sardon i gazi Cyprienne-je pedig egy elkényeztetett, kisé ferde nevelésű, ábrándozó naiv asszonyka, ki leánykori álmait, melyek szerint egy regé-nyes, vállakon beszőkö, hol epedő, hol dühögő,

hol hősies férjet kap des Prunellesbe — nem látja beteljeslőve, s ezért ábrándozik s vágya-kozik gyönyörösen Adhemar iránt, ki ugy kis városban, hol kevés az eszménykép, csak meg-járja. Így játszik ezzel a felfogással Cyprien-ne t mindenütt. A Sardon Cyprienne-jében kedély és finomság van — a tegnapi látottban erély és határozottság. Az fecseg, mikor a törvényezik-kekről szól, melyeket az elválás iránt hoztak — ez szónokol. Az bohókodik, mikor esinyjei-ről tesz vallomást — ez dicsekedik vele, mint ügyességének egyik jelével. Az sejtet egyet-mást, mikor a vendéglőben a jó chambortui után fölpezsdül — ez hevül és vágyakozik. Azt megszeretjük — ezt megőlmünk. Ha nem eli-mőrjük, hogy Hunyadi asszony aztán következo-tesen, egységesen s fellogása szerint híven ala-kitotta az ő Cyprienjét. Ebben a formában is ha-tott a mi részben mar a Sardon érdemeis. Leg-kiválóbb volt a második felvonásban, hol egy par igazan mesteri jelenete volt. Minden szót, mondatot kidolgozott a nélkül, hogy megszünt volna kedvesnek lenni. Legkifogásolhatóbb az utolsó felvonásban az alakítása a menyinyben a realisabb helyeket emeli ki feltűnően — rontra ezáltal az alak szeretőreméltóságán. — Des Pru-nelles ezuttal Zilahit játszta. Nem tudjuk mi okon. Mint igen jó forrásból tudjuk Gyenes ur nem nyilatkoztatta ki mintha nem játszhatna, sőt tel is lépett volna. A szerepét elvették tőle meg tegnapelőtt reggel s az ugyanaznap este nyoma-tott színlapon mégis az ő neve állott. A rendező mindazonáltal kinyilatkoztatta tegnap este, hogy Gyenes ur beteg s helyette Zilahit ur próbálko-zik. Egyesek vélelten, hogy ez a próbálkozás nem ütött balul ki, Zilahit ügyesen játszott sőt tapoktat aratott és kihiavokban részesült. De hat egy idő óta feltűnően sok a „kise-gítés“ s a szerepcseregetés. A néző minden percz-ben fél, hogy felvonás közben találják kijelen-teti, hogy a hőst hirtelen való megbetegülése miatt az operette-buffo „helyettesíti.“ Szükséges volna, ha meggyógyulnának a betegek. Lehető-nek lehető lévén. Az előadás egyébkép jól folyt, s száma közönség nézte.

— **Dr. Fábiány Rudolf** tegnapi elő-adására ismét zeufoliasig megtelt hallgatósággal a redoute terme. Gyorsiróink jegyzetei után hol-nap kezdjük meg az előadás közlését s ezuttal csak megemlítjük, hogy a tanár ur a levegőről általában és a kolozsvári levegőnek nagymérvű fertőzöttségéről érkezett, bebizonyítva, hogy eg-szégstelen levegő nálunk leginkább a talaj fertőzöttségének tulajdonítató, a min pedig csak a tisztasággal és csatornazással segíthet. Ér-dekes kísérletekkel bizonyította be, hogy a ta-lakon keresztül mily könnyen közelednek a leg és hogy a nedves szobák, melyek általános csapáséut szerepelnek Kolozsvárt, mennyire elzárják a külső lég közlekedését és mennyi ár-talmas anyagot bordanak fel magukkal a roz-sz talajból. Mázskában számította ki az artalmas levegő mennyiségét, mely Kolozsvárt a város falai közt maradó fertőzött anyagokból kiejlik és végül statisticailag bizonyította be, hogy a városnak a halalozások és betegülések megapasz-tásával pengő pénzben több haszna volna éven-ként, mint a menyinybe a vízvezeték és csator-nazás, mint olyan intézmények kerülőnek, a melyektől annyi város példaja után itélve az egészségügyi állapotok biztos javulása remélhe-tő. A jelenlevő intelligens közönség zajos eigen-zéssel köszönte meg a tanár urnak a tanuságos este-ket, mi pedig hozzá tehetjük, hogy az óriási fáradsággal és nagy szakértelemmel véghez vitt vizsgálódások által, e város összes lakosságát kötelezzé hála-ra. Reméljük városunk irányadó körre éppen azon megdöbbentő hatást gyako-rolták a felmutatott adatok, mint a hallgatóság-ra s az indolentia ezek után nem némítja el a vízvezeték és csatornazás tovább nem halasz-tató kérdését.

— **Áldott** választmány kedves kötele-ségének tartja, színművész E. Kovács Gyula urnak halás közönetét nyilvánítani, hogy a mar-regebb tett ígértét itteni vendégszereplése al-kalmával beváltva f. év januar 30-án az árva-ház javára sziveskedett föllepni. Fogadja buzgó áldozat készségéért az elhagyott árva-k nevé-ben a választmány elősmér közönetét. — A „Mária Valéria“ árvaház választmánya nevében. Kolozsvárt, 1882. február 14. B. Án Istváné, alelnök, Gyula Lászlóné, titkár.

— **Időjárás** Európában: A nagy lég-nyomás (778) Magyarország délkeleti tájáról ki-terjed a continens nagy részére (771—774) kö-zéps Európá többnyire derült, fagyos; Francia-országban nagyobb hőmérséklet mellett esőzések voltak. Hazánkban: Többnyire északi és délkeleti gyenge szelek mellett a hőmérséklet alább, a légnyomás mindentől fölébb szállt. A nagy légnyomásnak emelkedése s északnyugat felé ha-maros visszafordulása miatt az idő délkeleten is derülté változott s általában derült lett. Kilátás a jövő időre. Haza-nk-ban: Általában cse-den derült időt várhatni éjjeli fagy mellett.

Hazai hírek.

— **Elgázolás.** F hó 12-én este N. Varad mellett az alföld-fiumei személyvonat egy 400 drból álló díszőcsordát elgázolt; 98 drb ser-tést a szó szoros értelmében összeapritott.

— **A ragadozók** az ország számos vi-déken tetemes pusztításokat tesznek. Ujabbán Déváról írják, hogy a hunyadmegyei Romosz-hely, Kasztó, Uj- és Ó-Kudzsir és Ó-Sebhely községek határában és a szomszédos havasok-ban a farkasok számos juhot és szarvasmarhát széttéptek. A hivatalból való hajtóvadászat, a szászvárosi járás szolgabírójának előterjesztésére e hó 18-ika körül fog megtartatni az említett környéken. — Ezzel egyuttal megemlítjük, hogy Szolnok-Dobokamegyében az állam által adott javadalmaszából az 1881 évben ragadozó vadak elejtéséért összesen 168 frt jutalom osztott ki 20 egyén között és pedig: 13 drb felnőtt far-kas után 4 frtjával 52 frt, 17 drb farkaskölök után ugyancsak 4 frtjával 68 frt és 6 drb felnőtt medve után 8 frtjával 48 frt. Ebe a hiva-talból tartott hajtóvadászatok alkalmával elejtett ragadozók nincsenek beszámítva.

— **Alsófehérmegye** mult évi közokta-tástügyi állapotról a tanfelügyelő nyomtatott je-lentést adott ki. A tankötelesek közül 10,714, aazaz 42.8 százaléka nem járt iskolába s 272 iskola közül csak 69-ben volt magyar a tan-nyelv. Az iskolák közül 216 volt tulajdon épü-letben s ezek közül is sok nem felelt meg a szerényebb igényeknek sem. 301 tanító közöl 166 volt képesített s 204 közülök alig vagy épen nem (110) tudott magyarul. Az iskolák évi bevétele 78,064 frt volt, melyből 60 ezer tanító fizetésére, 997 frt (!) tanzserekre s 761 szo-gény gyermekek segítségére fordított. A tani-tói fizetés átlag volt a megyében 199 tri 40 kr, a görögkatolikusoknál 144, a görögkeletiek-nél 88 s azon 16 iskolánál, melyet a két fele-kezet vallatva közösen tart fenn, csak 74 frt. Bizony igen szomorú dolgok ezek.

— **Igazi szerelem.** Hogy a mai próza világban is lehet igaz örök szerelmet emlegetni ezt a következő, Szegeden történt eset ténye-sen bebizonyítja. Fiatalok voltak megszerették egy mást hanem a szűlők akarattal akadályt gördített bol-dogságuk elé; egymáséi nem lehettek. Mit to-bették. okosabbat, megnyugodtak hát a sorsukban. A legény megházasodott, békében élt rákényszerített feleségével, de nem feledett. A leány is férjhez ment, — hiszen csak vén leány-nak nem maradhatott, mit tehetett, róla, ha ne-ki ilyen keserves élet jutott. Aztán teltek mul-tak az évek, a hajdani viruló szép leány öreg-asszony lett, s bizony elég bus volt a nyolcz esztendő özvegyesége. A szálás nyulánk legény alakját is megtörte a 75 esztendő, s ezeltűt két héttel temette el első feleségét. S most mint meg-tört aggyán, de fiatal lángoló szívével beallí-tott hajdani kedveséhez. Az öreg asszony beteg-ten fektűt ágyában, ez azonban az öreg fér-fit nem riasztotta vissza szándékától. Mint két-hetes özvegy, megkérte az öreg asszony kezét. És az anyóka igent mondott. Tehát mégis egy-máséi lettek 50 esztendő múlva. Hétfőn volt az eskűvő a szegedi felsővárosi templomban A temp-lomtól a völgyény lakásáig csak egy özőnlűtt a kíváncsi néptömeg, meg bálmulni e valóban rit-ka lakodalmas meoetet. Az új vőlegény csak egy szorongatta a menyasszony kezét mint, haj-dani a fiatalas arany napjaiban.

— **Kétszeres gyilkosság.** A Debre-czen szerint e hó 11-én reggel a halápon innen eső első őrháznál, az árkon véres férfi bullát lát-tott fektűdni a vasuti gépvésző. A vonatot meg-állítá, s a kiszallott utasok elé borzasztó lát-vány tárult. Az árkon beverő férfi halott ko-ponyája kétfél volt vágva, az őrházban bent pedig a nő bevert verében szintén tejszecsapá-sóttól megölve. A véres gyilkosságot reggel kö-vetbették el, mert még a reggeli vonatra az őr megadta a jelet. E helyen most már másodsor-követek el hasonló rablőgyilkosságok.

— **A sikkasztó szolgabíró.** Toth Imre, kubinyi (Temesm.) járási szolgabíró, ki nem rég sikkasztások miatt hivatali állásától fölfüggesztetett, f. hó 8-án a fehértemplomi kir. törvényszéknél vizsgálati fogságba helyeztetett.

Vegyes hírek.

— **Udvári bál Prágában.** Prágában tegnapelőtt este a trónörökös-pár fényes udvari bált adott, melyre 1600-an voltak hivatalosak. Az óriási terjedelmű spanyol terem szűfolság megtelt a cseh főváros és a tartomány főmél-tóságaival, az arisztokratia tagjaival, a tudomány és az ipar képviselőivel. A spanyol és a német terem nagyszertőn tel voltak díszítve s 3200 láng árasztá azokban széjjel sugarait. A trón-örökös, a trónörököső és Lajos Viktor főherczeg fél 9 kor jelentek meg. A trónörököső tábornoki egyenruhát hordott; a trónörököső Nilus színű rubát viselt hosszn uszálylaly; nyakán remek gyémánt lánc s hajában gyémánt diadém volt. Félőrai cerele után a trónörököső az estrade-on helyet foglalt, mire a táncz vette kezdetét. A trónörökös asszony az első négyest Lajos Viktor főherczeggel tánczolta. A második négyes után, melyben a trónörököső Khevenhüller her-czeggel, a trónörökös Khevenhüller herczegnével, Lajos Viktor főherczeg Oettingen herczegnével tánczolt, a trónörökös-pár és Lajos Viktor fő-herczeg visszavonultak a német terembe theázni. A tűzértánczban a hölgyek pompás csokrokat kaptak.

— **Elűlyedt hajó.** Odeszából távirják e hó 9-éről, hogy a Cosmos angol hajó Sobas

topol-angliai utjában 12,000 esetvert gabnával Kilia közelében elmerült. A kapitány és a lo-génység közül 25 a habok közt találták halá-nkat.

— **Különös lelet.** Athénből írják: A Onagalian partjain működő buvárok Navarino-tól éjszakra érdekes leletre bukkantak: Ugyan-is márvány oszlopokat, és egy hadihajó roncsait fedezték fel, s két legrégibb tynus bronz ágyut ki is emeltek a víz alól. Ezek egyike 1100 ki-logramm súlyu, s oly különös szerkezettű, hogy a töltésnek hátulról kellett történni. Az ágyuk egyikén 1073-iki évszám s a felirás van: „Al bell zettó.“

KOZGAZDASAG.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara a hízótt marhák vas-uti szállítása körül tapasztalt hiányokat tárgyzó feltérjesztésére a kereskedelmi miniszter-utól közelebből azon választ nyerte, hogy az elő állatok szállítására rendelt vonatokat ezen-tul az e célra külön kiküldött közegek fogják Brassóból Kőbányaig kíséru, s hogy ezen in-tézkedés eredménye jövőre nézve potosan ellen-őrizhető is legyen, a m. kir. állami vasutak igazgatósága utasított, miszerint a kérdéses állatküldemények érkezését Kőbányára, valamint az időt, a midőn ezek továbbszállítás végett az osztr. állam vasut-lársulatnak átadatnak, egy órá-nál nagyobb késedelem esetén a m. kir. vasuti főfelügyelőséghez haladéktalanul táviratilag be-jelenteni tartozzék.

Egyuttal az osztr. államvasutak budapesti fűzetvezetősége is felhivatott, hogy az Erdélyből érkező marha szállítmányok késedelem nélkül továbbítására különös gondot fordítson s olykép intézkedjék, hogy azok Bécsben még vasárnap délelőtt s tulajdonosok rendelkezésére bocsátas-sanak.

Kedvezmény a vasuton az állatvá-sárra szállítandó jószágok iránt.

A földmívelés ipar és keresk. miniszterium következő értesítést küldi szét:

A Budapesten folyó évi ápril. hó 22—24. napjain rendezendő tenyész állatvásár alkalmá-ból az összes hazai pályavállalatok, ugyszintén a duna-gőzhajózási társaság a vásárt rendező bi-zottság által kiállított igazolványok mellett fel-adott állatok szállítására nézve a következő kedvezményes díjazabást állapította meg:

Szarvasmarhánál darabonként és kilométerenkint 1.58 kr., juhoknál darabonként és kí-lométerenkint 0.26 kr., mely díjtelekhez még a szállítási adó számítandó. Földmívelés, ipar és kereskedelem ügyi m. kir. miniszterium.

A

„Kelet“ magántáviratai.

(Magyar távirati iroda.)

Budapest, február 14. (Képviselő-ház.) Ordódy a szegedi körtöltés ma-gasításáról a Tisza és mellék folyóinak hydrográfiai felvételéről, hydrográfiai hi-vatal felállításáról tjavaslatokat nyujt be. Láng a rendkívüli hadi szükségletről a jelentést bemutatja. A közoktatási bud-get tárgyalásánál Pronay Gábor a polgári házasságot sürgeti, Leskó azt ellenzi.

Bóér a kolozsvári klinika kedvezőtlen helyiség viszonyaira hívja fel a minister figyelmét s segítségét kéri ez ügyben. A minister megígéri, hogy a kérdésben tenni fog.

A szavazásnál Hermann, Lukó és Irányi javaslatát elvetették.

Ugron Gábor a nagyszabeni jog-akadémia megszűntetését javasolja. Wolf ellenzi a javaslatot. Steinacker megjegyzi, hogy bárha a százszok szaporodása cse-kély, mégis felszázalék esik belőlük a magyarországi összes tanuló összes szá-mára. A miniszterelnök meglegedéssel konstatálja, hogy Steinacker e fölfede-zése meggyőzheti a külföldet arról, hogy mennyire sanyargattatnak a százszok Ma-gyarországon. A bábaképzőre az előírány-zat elfogadtatott.

Bécs, február 14. A conference quat-ne a héten megkezdendő üléseire a bol-gár delegátusok megérkeztek, a szerbek útban.

Berlin, február 14. A Norddeutsche allgemine Zing. egy cikkében tagadja, miszerint Bismark Egyptomot független állammá akarná tenni élen német her-czeggel.

London, február 14. Angolország és Franciaországban a hatalmakhoz intézett körjegyzéke az egyiptomi kérdésben való maguktartását vázolja.

Felőlő szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

BÉKÉSY KAROLY.

Magyar kir. államvasutak menetrendje. (Keleti vonal.)

Érvényes 1881. évi május hó 15-étől.

Nagyvárad — predeali irány Kolozsvárról.											Predeal — nagyvárad irány Kolozsvárról.												
Allomások		Gyors-vonat		Személy-vonat		Vegyes-vonat		Menetjegy árak				Allomások		Gyors-vonat		Személy-vonat		Vegyes-vonat		Menetjegy árak			
		202. sz.		204. sz.		202. sz.		II. oszt.		III. oszt.				201. sz.		203. sz.		201. sz.		II. oszt.		III. oszt.	
		óra	perc	óra	perc	óra	perc	frt	kr.	frt	kr.			óra	perc	óra	perc	óra	perc	frt	kr.	frt	kr.
Nagyvárad (Vendéglő)	Elind.	3	25	5	00	6	50	6	29	4	49	Predeal	Elind.	1	09	—	—	—	—	14	87	10	62
M.-Telegd	"	3	56	5	42	8	17	5	31	3	79	Brassó (Vendéglő)	"	2	16	6	13	7	25	13	63	9	75
Rév	"	4	31	6	24	10	00	4	36	3	12	Földvár	"	2	44	6	52	8	35	12	73	9	09
Csucs (Vendéglő)	"	5	28	7	28	12	41	2	96	2	12	Apáca	"	3	03	7	23	9	34	12	12	8	65
Bánffy-Hunyad	"	6	01	8	05	2	13	2	06	1	47	Agostonfalva	"	3	18	7	51	11	00	11	58	8	28
Egeres	"	—	—	8	50	3	30	1	16	—	83	Homoród-Kőhalom	"	3	52	8	41	12	48	10	56	7	54
Kolozsvár (Vendéglő)	Erk.	7	08	9	40	4	58	—	—	—	—	Erked	"	—	—	9	41	2	49	9	45	6	75
Kolozsvár	Elind.	7	18	10	14	8	00	—	—	—	—	Héjasfalva	"	4	54	10	15	4	01	8	79	6	28
Apahida	"	—	—	10	36	8	37	—	55	—	39	Segesvár (Vendéglő)	"	5	07	10	32	4	29	—	—	—	—
Gyéres	"	8	30	12	04	10	54	2	14	1	53	Segesvár	"	5	12	10	52	5	23	8	38	5	99
Kocsárd (Elágazás M.-Vásárhely felé)	Erk.	8	51	12	38	11	43	2	84	2	03	Erzsébetváros	"	5	40	11	31	6	49	7	48	5	34
Kocsárd (Vendéglő)	Elind.	8	53	12	48	12	23	—	—	—	—	Medgyes	"	6	01	12	06	8	10	6	74	4	82
Maros-Ujvár	"	—	—	12	56	12	35	3	12	2	23	Kapus (Elágazás Nagy-Szeben felé)	Erk.	6	13	12	24	8	38	—	—	—	—
Felvincz	"	—	—	1	03	12	52	3	13	2	24	Kapus (Vendéglő)	Elind.	6	31	12	30	9	50	6	33	4	52
Nagy-Enyed	"	9	17	1	27	1	42	3	67	2	62	Mikeszása	"	—	—	12	49	10	30	5	92	4	23
Tövis (Elágazás Gyulafehérvár felé)	Erk.	9	33	1	47	2	17	4	24	3	03	Hosszu-Aszó	"	—	—	1	05	10	54	5	55	3	97
Tövis (Vendéglő)	Elind.	9	40	2	07	3	00	—	—	—	—	Balázsfalva	"	7	03	1	25	11	39	5	18	3	70
Karácsonfalva	"	—	—	2	35	3	48	4	90	3	50	Karácsonfalva	"	—	—	1	40	12	06	4	60	3	50
Balázsfalva	"	10	09	2	50	4	17	5	18	3	70	Tövis (Elágazás Gyula-Fehérvár felé)	Erk.	7	30	2	06	12	49	—	—	—	—
Hosszu-Aszó	"	—	—	3	07	4	44	5	55	3	97	Tövis (Vendéglő)	Elind.	7	37	2	26	2	18	4	24	3	03
Mikeszása	"	—	—	3	23	5	15	5	92	4	23	Nagy-Enyed	"	7	54	2	48	3	04	3	67	2	62
Kapus (Elágazás Nagy Szeben felé)	Erk.	10	42	3	41	5	44	6	33	4	52	Felvincz	"	—	—	3	10	3	47	3	13	2	24
Kapus (Vendéglő)	Elind.	10	49	3	51	6	52	—	—	—	—	Maros-Ujvár	"	—	—	3	17	3	58	3	12	2	23
Medgyes	"	11	03	4	11	7	42	6	74	4	82	Kocsárd (Elágazás M.-Vásárhely felé)	Erk.	8	18	3	24	4	09	—	—	—	—
Erzsébetváros	"	11	25	4	44	8	45	7	48	5	34	Kocsárd (Vendéglő)	Elind.	8	23	3	34	4	50	2	84	2	03
Segesvár (Vendéglő)	Erk.	11	51	5	22	9	49	8	38	5	99	Gyéres	"	8	47	4	10	5	55	2	14	1	53
Segesvár	Elind.	12	11	5	32	10	33	—	—	—	—	Apahida	"	—	—	5	38	8	11	—	55	—	39
Héjasfalva	"	12	26	5	50	11	15	8	79	6	28	Kolozsvár (Vendéglő)	Erk.	10	7	5	50	8	47	—	—	—	—
Erked	"	—	—	6	28	12	19	9	45	6	75	Kolozsvár	Elind.	10	17	6	28	8	20	—	—	—	—
Homoród-Kőhalom	"	1	29	7	29	2	00	10	56	7	54	Egeres	"	—	—	7	26	10	08	1	16	—	83
Agostonfalva	"	2	04	8	18	3	53	11	58	8	28	Bánffy-Hunyad	"	11	32	8	12	11	38	2	06	1	47
Apáca	"	2	24	8	51	4	41	12	12	8	66	Csucs	"	12	05	8	54	1	25	2	96	2	12
Földvár	"	2	44	9	23	5	37	12	33	9	09	Rév	"	12	50	9	52	3	56	4	36	3	12
Brassó (Vendéglő)	"	3	25	10	02	6	48	13	63	9	75	M.-Telegd	"	1	17	10	27	5	43	5	31	3	70
Predeal	Erk.	4	28	—	—	reggel	14	87	10	62	Nagyvárad (Vendéglő)	Erk.	1	45	11	04	6	52	6	29	4	49	

Kapus — Nagyszebeni szárnyvonal.											Tövis — Gyulafehérvári szárnyvonal.														
Allomások		Szem. von.		Vegy. von.		Szem. von.		Vegy. von.		Árak		Allomások		Szem. von.		Vegy. von.		Szem. von.		Vegy. von.		Árak			
		1082. sz.		1812. sz.		1801. sz.		1811. sz.		II.o.III.o.				1702. sz.		1712. sz.		1701. sz.		1711. sz.		II.o.III.o.			
		Minden nap	Minden nap	Minden nap	Minden nap	Minden nap	Minden nap	frt kr.	frt kr.	Minden nap	Minden nap			Minden nap	Minden nap	frt kr.	frt kr.	Minden nap	Minden nap	Minden nap	Minden nap	frt kr.	frt kr.		
óra	perc	óra	perc	óra	perc	óra	perc	óra	perc	frt kr.	frt kr.	óra	perc	óra	perc	óra	perc	óra	perc	óra	perc	frt kr.	frt kr.		
Kapus (V.) Ind.	11 19	Kapus (V.) Ind.	4 25	N.Szeben (V.) I.	3 58	N.Szeben (V.) I.	10 05	6 19	5 85	Tövis (V.) Ind.	2 39	8 20	Gy. Fehérvár I.	1 01	6 24	5 01	3 59	Tövis (V.) Ind.	3 11	9 10	Gy. Fehérvár I.	1 33	7 14	1 24	3 03
N.Szeben (V.) E.	1 41	N.Szeben (V.) E.	6 50	Kapus (V.) Erk.	5 50	Kapus (V.) Erk.	11 57	8 33	4 52	Gy. Fehérvár E.	—	—	Tövis (V.) Erk.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Kocsárd — Marosvásárhelyi szárnyvonal.											Árak																				
Allomások		Szem. von.		Vegy. von.		Szem. von.		Vegy. von.		Árak		Allomások		Szem. von.		Vegy. von.		Szem. von.		Vegy. von.		Árak									
		1602. sz.		1612. sz.		1601. sz.		1611. sz.		II.o.III.o.				1602. sz.		1612. sz.		1601. sz.		1611. sz.		II.o.III.o.									
		Minden nap	Minden nap	Minden nap	Minden nap	Minden nap	Minden nap	frt kr.	frt kr.	Minden nap	Minden nap			Minden nap	Minden nap	frt kr.	frt kr.	Minden nap	Minden nap	Minden nap	Minden nap	frt kr.	frt kr.								
óra	perc	óra	perc	óra	perc	óra	perc	óra	perc	frt kr. <td>frt kr.<td>óra</td><td>perc</td><td>óra</td><td>perc</td><td>óra</td><td>perc</td><td>óra</td><td>perc</td><td>óra</td><td>perc</td><td>frt kr.<td>frt kr.</td></td></td>	frt kr. <td>óra</td> <td>perc</td> <td>óra</td> <td>perc</td> <td>óra</td> <td>perc</td> <td>óra</td> <td>perc</td> <td>óra</td> <td>perc</td> <td>frt kr.<td>frt kr.</td></td>	óra	perc	óra	perc	óra	perc	óra	perc	óra	perc	frt kr. <td>frt kr.</td>	frt kr.								
Kocsárd (V.) Ind.	9 12	Kocsárd (V.) Ind.	5 00	M.Vásárhely Ind.	9 07	M.Vásárhely Ind.	4 38	5 31	3 70	M.Vásárhely Ind.	10 28	Csapó-Radnóth I.	5 58	1 28	3 05	Csapó-Radnóth I.	11 13	Csapó-Radnóth I.	6 05	3 62	2 59	Csapó-Radnóth I.	12 26	M.Vásárhely E.	7 18	Kocsárd (V.) Erk.	12 14	Kocsárd (V.) Erk.	7 49	2 84	2 03
Maros-Ludas	10 08	Maros-Ludas	4 08	Maros-Ludas	11 20	Maros-Ludas	6 55	3 62	2 59	Maros-Ludas	12 14	Kocsárd (V.) Erk.	7 49	2 84	2 03	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		

H I R D E T É S E K.

Tüdő betegek és sorvadásban szenvedők élete iránti remény már feladatott, de a Hoff-féle maláta gyógytápszerrek segítettek. Saját kimondott szavai az ezt élvezőknek.

Legújabb gyógyjelentés

1881. december 11-éről

Cs. kir. udvari szállító

Hoff János urnak

kir. bizotts. tanácsos, a cs. kir. koronás érdemkereszt tulajdonosa, főbb porosz és német nagy érdem-érmek lovagjának

Feltalálója

és egyedüli gyárosa a Hoff János-féle maláta-kivonatnak, udvari szállítója Európa fejedelmeinek. Gyár Bécsben, Grabenhof Bräunerstrasse 2. Iroda és gyári-raktár Bräunerstrasse 8.

Önök az oly sokféle betegségek esetében becses szernek bizonyult maláta-kivonat készítményeit, melyek itten egy kisasszonytól a biztos elorszárdástól nemcsak megmentettek, sőt azt előbbi erőteljes egészségre visszahelyezték, továbbá torokbajom, melyben más szerek a kívánt hatás nélkül maradtak, és gyógyulásom csakis az ön maláta-kivonat egészségi csokoládénak a maláta kivonat-cukorkák használatának köszönhetem; — azon kellemes kötelességet érzem magamban, hogy önnek ezennel leghálásabb köszönetemet nyilvánítsam és kérem, hogy nekem még 4 font maláta-kivonati egészségi csokoládét és 8 zacskó maláta kivonati-cukorkát posta-utánvét mellett küldeni sziveskedjék. Kiváló tisztelettel lévén

Anton Navratil,
Deutschaue Sternbergnél, Morvaország, decz. 11. 1881.

Legmagasabb ítéletek

A Hoff-féle maláta-kivonatok gyógyértékéről.

I. Vilmos, Németország császára: „Az ön szép maláta kivonata.”
I. Ferenc József császár-király: „Örömmel tüntetem önt ki.” A szász király: „Az anya-királynénak jót tett.” Dänemark királya: „Gyógyhatású erejét tapasztaltam.” Mecklenburg-Schmerin nagyhercege: „Elismerésem.”

Ó v á s!

Az első, valódi nyákdoldó Hoff János-féle maláta-mellécukorkák két papírba vannak csomagolva, 2 fron alól semmi nem küldetik.

Főraktár Kolozsvárról: Biró János gyógyszerész, Gergely Ferencz, Dietrich Samuel és Csiki testvérek kereskedésben.
(21) 5-12

cs. kir. oszt.szabadsalommal

és

porosz királyi ministeri jóváhagyással.

Dr. Borchardt illatos növény-zappanya 30 év óta tapasztalt legjobb mosó-szer, szőp és egészséges bőrnak a fenntartására, csomagcsákban lepecsételve 42 kr.

Dr. Koch növény-cukorkái, ismert jellegű házi-szer, hűlés, rekedtség, nyálkásodás és torokkiszáradás stb. 70 és 75 kr. eredeti dobozokban.

Dr. Beringuier fűgyökér-hajolaja a haj és szálak tisztítására és fenntartására, 1 palack 41 frt 0. 6.

Dr. Beringuier növényi hajfestő szere valódi fest fekete, barna és szőke színe; teljesen fölszerelve kéfével és csészével 5 frt.

Dr. Beringuier zamatok korona-szerze értékes illat- és mosóvíz, mely az ételszerveket erősíti és üdíti; eredeti palackokban ára 1 frt 25 kr. és 75 kr.

Dr. Lindes tanár növényi ruacs-kenőce, a haj tenyét és ruganyosságát fokozza a egyszerűsége miatt; az oldallal összekötésére is alkalmas; eredeti darabokban 50 kr.

Valamennyi fentebbi czikk, mint feltűnő tulajdonságuk által dícsőretnesen bebizonyított tárgyak valódiságukért jóallással kizárólagosan kaphatók: Kolozsvárt: Wolff J., Biró J., gyógyszerészeknél és Dietrich S. kereskedésben. Valamint Beszterczén: Fleischer Rudolf, Kelp Frigyes. Brassóban Schuster Carl L. gyógyszer. Jekelius Ferd. gyógyszer. Földvár: Nadhera Pál. Kézdi-Vásárhely: Fajér Lukács. M.-Vásárhely: Hüttesz Károly. Medgyesen: Beckner O. Nagy-Szeben: Stengel S. gyógyszer. W. F. Moscher, J. B. Misselbacher. Segesvárról: Misselbacher József. J. E. Tausch B. József. S.-Szt.-Györgyön: Csutak Péter és fia. Szamosújvárról: Placintár Dávid gyógyszer. Szász-Seben: Reinhardt J. K. gyógyszer. Torda: Trajanovics Ede gyógyszer. Székely-Udvarhely: Nagy-Solymosi Konez János Adrás gyógyszer. urak.

Övünk: hamisításoktól, nevezetesen Dr. Suin de Bontemard fogpépe és Dr. Borchardt növény-zappanya hamisításától, melyek különféle t. cz. közönség rászédésére számított elenveések alatt hamisított által hozzaták forgalomba. Több hamisított márt már el a törvényesek igen érzékeny büntetésére.
(24) 21-20

RAIMOND és TÁRSA Berlinben,

cs. kir. szabadsalommal tulajdonosai és gyárosok.

Bérbeadandó

VENDEGLŐ.

A számos év óta jó hírnévnek örvendő és a gyulafehérvári piacon fekvő az „ARANY NAP”-hoz címzett vendéglő és koresma a volt Pogácsnik-féle „Hungária” szálloda f. évi április hó 1-től egy, vagy több évre igen előnyös feltételek mellett bérbe adandó.

Közelebbi felvilágosítást nyújt Scheck János Gy. Fehérvárt 109. h. sz. alatt.

40

3-3

K Á V E, T H E A

BEHOZATALI HÁZ.

LEGNAGYOBB MÉRVÜ SZÁLLÍTÓ ÜZLET

ajánlja nagyobb mennyiségben (Engros) — Hamburgból postai bérmentes szállítás és utánvét mellett — küldeményt, 5 kilogrammos zsákokban.

Sz. 21. MOCCA, valódi arabiai . . . 7 f. 10. 27. GYÖNGY-MOCCA, igen szapor 5 f. —. 22. MENADO, igen nemes . . . 6 f. 50. 23. JAVA II. sárga, nemes . . . 4 f. 40. 24. JAVA I. sárga nemes . . . 5 f. —. 32. SANTOS, tisztán izletes, . . . 4 f. 05. 30. CUBA, zöld, erős . . . 5 f. —. 33. DOMINGO, szapor . . . 3 f. 90. 34. RIO, erős és tiszta . . . 3 f. 70. RUSS, UZON-SARDINIA 5 k. hord. 1 f. 75.

Egyenes küldemény, pontos, lelkiismeretes szolgálat; árjegyzékek: Kávé, Thea, és Vanilláról, valamint kisebb postai kísérleti csomagok bérmentesen rendelkezésre állanak. Kérünk mentől számosabb megbízásokat, tisztelettel:

FUNKÉ et KORNBERG,
HAMBURG.

512

8-8

Nyomatott a „KÉLET” nyomdájában Kolozsvárt.